

خطاناپذیری از ویژگی‌های معرفت وحیانی است

ویژگی معرفت وحیانی خطاناپذیری آن است؛ زیرا خطا در جایی تحقق می‌یابد که آنچه بین عالم و معلوم، واسطه قرار گرفته است، واقعیت را آن‌گونه که هست به شخص عالم انتقال ندهد در حالی که در علم حضوری بین عالم و معلوم واسطه‌ای نیست.

ویژگی معرفت وحیانی خطاناپذیری آن است؛ زیرا خطا در جایی تحقق می‌یابد که آنچه بین عالم و معلوم، واسطه قرار گرفته است، واقعیت را آن‌گونه که هست به شخص عالم انتقال ندهد در حالی که در علم حضوری بین عالم و معلوم واسطه‌ای نیست.

حجت‌الاسلام و المسلمین «؛احمدحسین شریفی»، استادیار و معاون پژوهشی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، در گفت‌وگو با سرویس اندیشه خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، در مورد «؛چیستی و ماهیت وحی و نحوه ادراک آن» اظهار کرد: آدمی برای کسب آگاهی و شناخت، راه‌های گوناگونی پیش روی خود دارد که برخی از آن‌ها برای همه انسان‌ها عمومیت داشته و کمابیش در تمام افراد بشر به چشم می‌خورد.

وی با بیان این مطلب که در کسب معرفت راهی اختصاصی وجود دارد که فقط در اختیار گروه اندکی از آدمیان است و دیگران به صورت مستقیم توان بهره‌گیری از آن منبع معرفتی را ندارند، تصریح کرد: منظور از عقل در این سخن، تمام معارفی است که از راه‌های همگانی کسب معرفت حاصل آید و مقصود از وحی، آن دسته از شناخت‌هایی است که از راهی ویژه به گروهی خاص از انسان‌ها داده می‌شود.

مؤلف کتاب «؛پژوهشی در عصمت معصومان(ع)» اظهار کرد: اختیار راه غیر همگانی کسب معرفت (که برخلاف چهار طریق کسب معرفت که عبارتند از: حس و تجربه، تفکر و استدلال، نقل و شهود باطنی)، در دست آدمی نیست و باید از جای دیگری افاضه شود که آن راه وحی است.

وی عنوان کرد: پیامبران الهی، یگانه افرادی هستند که از این شیوه ادراک معرفت بهره گرفته‌اند و آدمیان دیگر به واسطه آنان از این سفره نعمت برخوردار می‌شوند. وحی در اصطلاح متکلمان، عبارت است از «؛تفهیم اختصاصی مطالب و معارفی از طرف خداوند به بنده برگزیده‌ای که به هدایت مردم مأمور شده است». درک حقیقت وحی، جز برای کسانی که خود به مقام دریافت آن نائل شده‌اند، دشوار، بلکه غیر ممکن است، چنان که برداشت کور مادرزاد از گل‌ها و رنگ آن‌ها و لذتی که از دیدنشان به انسان دست می‌دهد، با واقعیت بسیار فاصله دارد. با این همه می‌توان به کمک ادله عقلی و شواهد قرآنی و روایی، ویژگی‌هایی برای وحی برشمرد که تا اندازه‌ای پرده از چهره غیبی این پدیده ماورایی کنار رود و اذهان غبارآلود ما آدمیان خاکی با این هدیت آسمانی آشنا شود.

شریفی:

در کسب معرفت راهی اختصاصی وجود دارد که فقط در اختیار گروه اندکی از آدمیان است و دیگران به صورت مستقیم توان بهره‌گیری از آن منبع معرفتی را ندارند، منظور از عقل در این سخن، تمام معارفی است که از راه‌های همگانی کسب معرفت حاصل آید و مقصود از وحی، آن دسته از شناخت‌هایی است که از راهی ویژه به گروهی خاص از انسان‌ها داده می‌شود. شریفی، ادراک معرفت وحیانی را حضوری دانسته و در ادامه سخنانش خاطرنشان کرد: علوم و ادراکات آدمی به دو دسته کلی؛ حصولی و حضوری قابل تقسیم است. در علوم حصولی، صورت ادراکی بین عالم و معلوم واسطه می‌شود؛ برای مثال وقتی از وجود کتاب روی میز آگاه می‌شویم، خود کتاب که معلوم ما است به ذهن نمی‌آید، بلکه تصویر و تصویری از کتاب در آن نقش می‌بندد، اما در علم حضوری، شخص عالم خود معلوم را می‌یابد نه صورت ذهنی آن را. احساس درد یا گرسنگی و به طور کلی، حالات روانی و روحی، همگی از این نوع هستند. ادراک وحی نیز (دست کم در برخی مراتب آن و به ویژه در آغاز رسالت) به گونه علم حضوری است.

این محقق برای اثبات سخنانش به حدیثی از امام جعفر صادق(ع) متمسک شد و اظهار کرد: امام جعفر صادق(ع) در پاسخ به این پرسش که پیامبران(ع) چگونه از نبوت خویش آگاه می‌شوند؟، فرمودند: «؛کشف عنهم الغطاء؛ حجاب‌ها از برابرشان کنار می‌رود.»

وی در پایان خطاناپذیری وحی را یکی از ویژگی‌های این نوع معرفت دانست و اذعان کرد: ویژگی دوم پدیده وحی که در واقع نتیجه ویژگی اول به شمار می‌رود، خطاناپذیری آن است؛ زیرا خطا در جایی تحقق می‌یابد که آنچه بین عالم و معلوم واسطه قرار گرفته است، واقعیت را آن‌گونه که هست به شخص عالم انتقال ندهد، در حالی که در علم حضوری، بین عالم و معلوم واسطه‌ای نیست.